

РОЗДІЛ 6. Неінвестиційні проекти (м'які заходи)

МЕП Києва, по суті, є центром програми економічних реформ, декларованої владою і є однією з основних планів дій КМДА на період до 2016 року.

Однак, багаторічна байдужість влади у енергетичному секторі міста в період 1991 - 2009 рр. створила негативний клімат і стійкі бар'єри для реалізації енергоефективної політики та подальшого розвитку міста.

За 20 останніх років в сектор енергетики Києва були залучені мізерно малі інвестиції, основні фонди комунальних господарств зношені в граничній мірі, швидко зростає екологічна загроза, зруйнована економічна основа централізованого теплопостачання столиці України, що потребує все більше і більше дотацій з бюджету міста та держави.

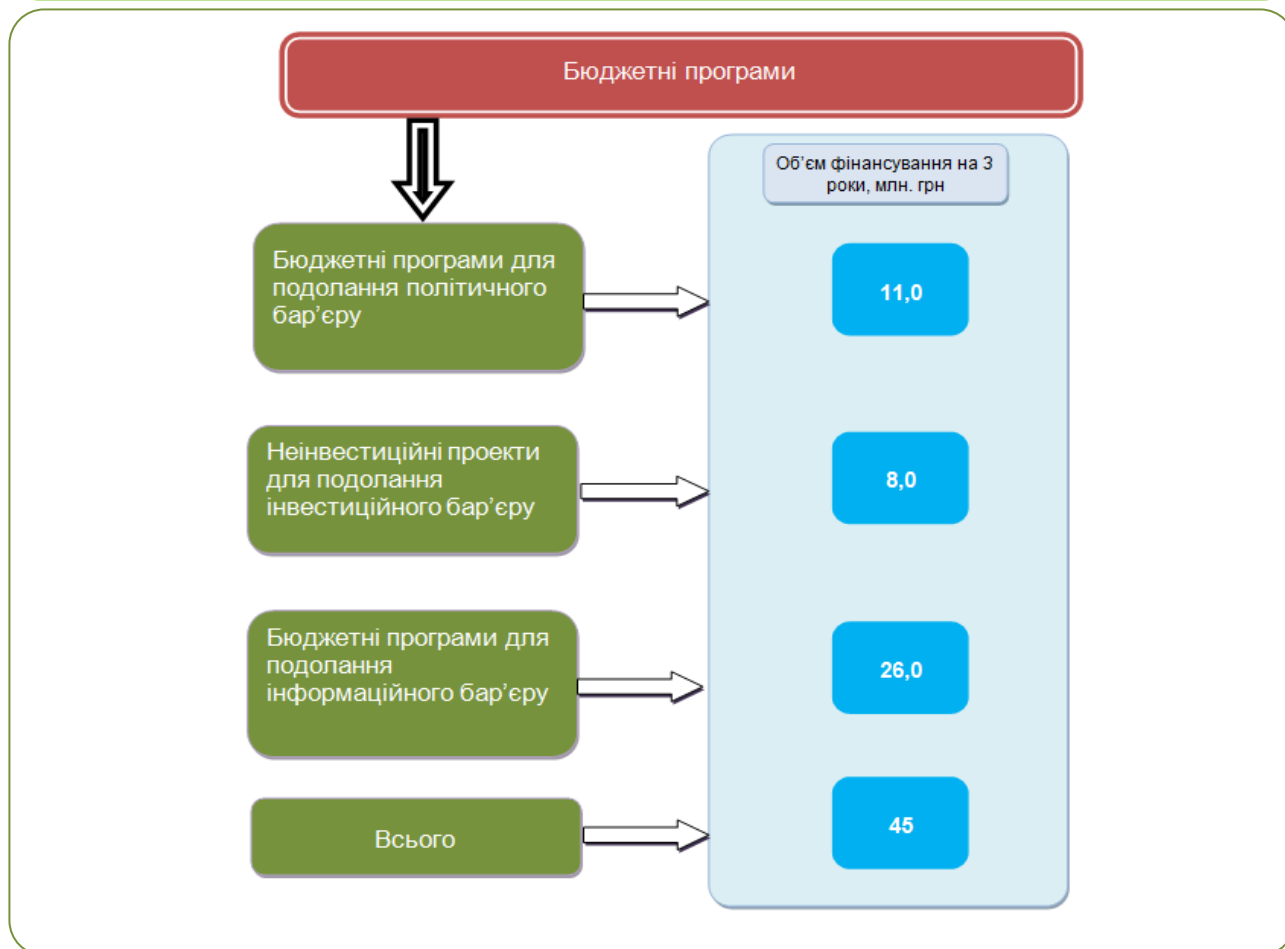
Інвестиційний рейтинг Києва є найбільш низьким з усіх столиць Європи, інвестори уникали вкладати гроші в модернізацію енергетичного сектора України.

Необхідний окремий комплекс заходів щодо покращення енергетичної та інвестиційної політики столиці України.

Пропонується реалізація системи «м'яких» заходів з подолання основних бар'єрів для реалізації МЕП Києва, в тому числі:

- **політичного бар'єру**, пов'язаного з 20-річною стагнацією енергетичної політики міста, особливо в секторах теплопостачання та енергетики будівель;
- **інвестиційного бар'єру**, пов'язаного з негативним інвестиційним кліматом енергетичного сектора міста, особливо в сфері енергетичної ефективності та енергетики будівель;
- **інформаційного бар'єру**, пов'язаного з практичною відсутністю досвіду енергоефективного менеджменту у основній частині керівників міста і районів, з відсутністю знань у городян про будівлі, в яких вони живуть, про реальний стан енергетичного сектора міста в порівнянні з іншими європейськими столицями, про масштаби зростаючої енергетичної залежності міста, особливо в секторі теплопостачання.

Рисунок 6.1. Зведені характеристики пропонованих бюджетних програм

Пропонований склад «м'яких» заходів для подолання політичного бар'єру

Нова зовнішня і внутрішня політика - декларація пріоритету енергоефективного вектору розвитку Києва в ключових документах, що визначають політику розвитку міста (стратегія розвитку міста, стратегії розвитку базових комунальних інфраструктур, генплан, довго- і середньострокові програми і т.д.). Так, наприклад, 18 років тому Москва, оголосивши про пріоритет енергоефективності, істотно змінила підходи до планування бюджетної та інвестиційної політики міста, була глибоко перероблена нормативна та законодавча база столиці РФ. Щорічне проведення цільової конференції і виставки «Москва - енергоефективне місто» дозволило консолідувати компанії та організації Москви навколо довгострокової мети підвищення енергоефективності, створити масштабну виконавчу інфраструктуру.

Окремо слід сказати, що енергоефективна політика, програми і проекти є вагомим фактором для виборців і надійною перевагою в конкурентній боротьбі політичних сил за голоси виборців Києва.

Початок нової політики вже покладено прийняттям «Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року» і підписанням « Угоди мерів ». Потрібен системний план дій в цьому секторі на 2012 - 2016 рр.

Декларація провідними політичними силами міста довгострокових і прозорих політичних цілей і планів. Для міст і країн Європи таким загальним планом став «План 20-20-20». Цей план передбачає досягнення до 2020 року зниження споживання енергії на 20 %, зменшення викидів парникових газів на 20 % і заміщення традиційних джерел енергії поновлюваними на 20 %. Більшість європейських міст приєдналися до «Угоди мерів» і розробили SEAP до 2020 року, створивши глобальну політику муніципалітетів з довгостроковою енергоефективною модернізацією. Цей захід дозволяє привернути до Києва увагу міжнародного фінансового співтовариства, вуглецевих інвесторів і поліпшити інвестиційний клімат, отримати політичну підтримку Європейської комісії планів довгостроковою енергоефективною модернізацією Києва.

Першим кроком в цьому напрямі стане прийняття в липні 2012 року Київською міською радою МЕР Києва. Другим кроком має стати розробка і прийняття SEAP.

Встановлення довгострокових партнерських відносин з передовими столицями світу. Для Києва такими столицями можуть стати, наприклад, Берлін, Москва, Варшава і Пекін.

Обмін делегаціями, ідеями та створення преференцій для спільних планів і програм можуть значною мірою збільшити трансферт передових технологій та інвестицій в сферу енергоефективності Києва. Берлін, Москва і Варшава можуть бути прикладом модернізації систем столичного теплопостачання.

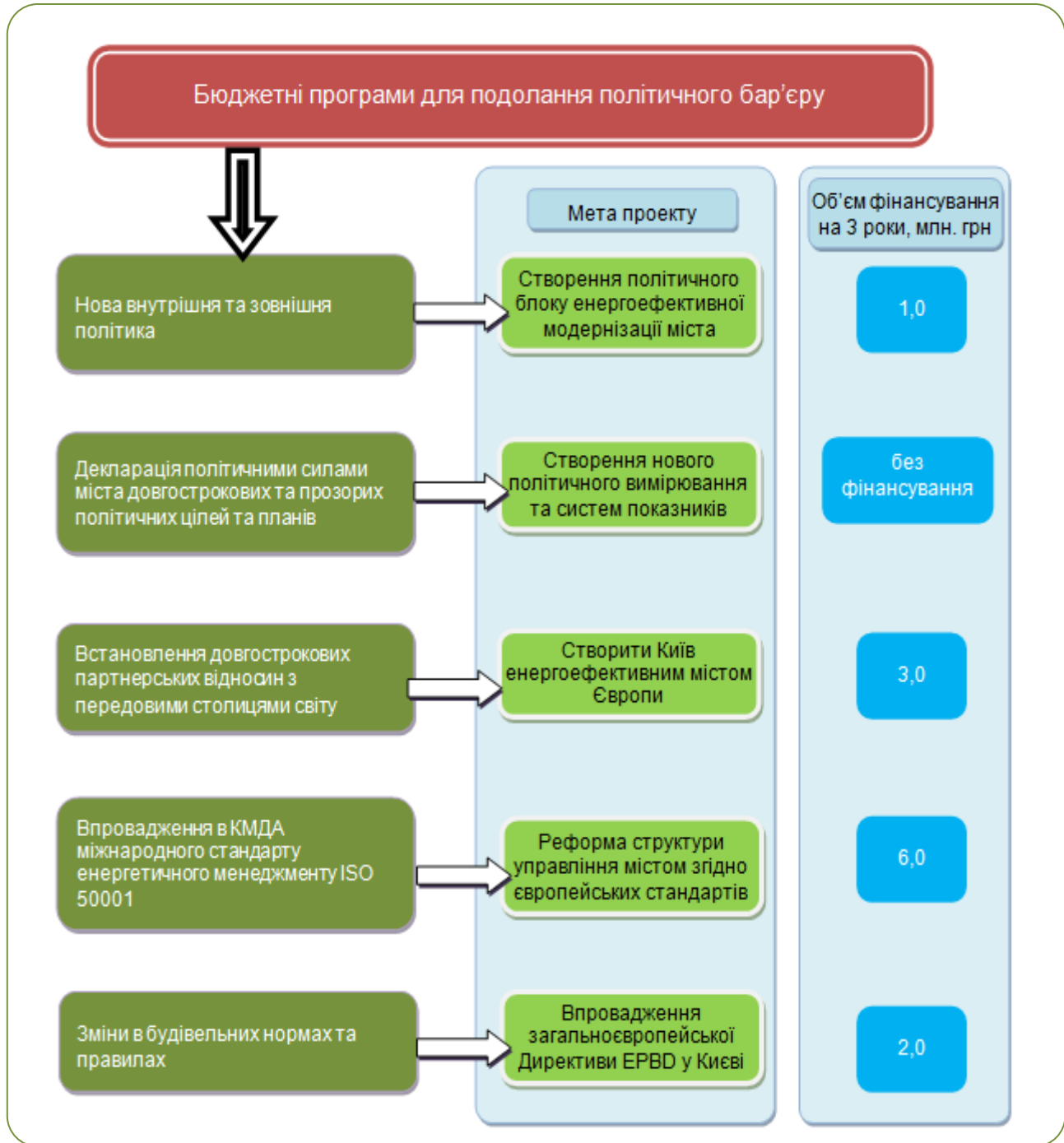
Пекін є прикладом масового впровадження теплових насосів в бюджетній сфері. Створення довгострокових партнерських програм, як основних елементів програм енергоефективності Києва, під управлінням постійно діючих робочих груп, дозволить значно скоротити час на реалізацію цих програм, використовувати банківські капітали для довгострокового фінансування енергоефективної модернізації Києва.

Впровадження у КМДА міжнародного стандарту «Системи енергетичного менеджменту» ISO 50001. Не секрет, що існуюча система міського менеджменту Києва не повною мірою відповідає європейським стандартам, що значною мірою знижує її ефективність. Загальним підходом для розвинених країн, щодо підвищення енергоефективності та раціонального використання енергоресурсів, у тому числі в муніципалітетах, став перехід на міжнародний стандарт «Системи енергетичного менеджменту» ISO 50001. Доцільно скористатись досвідом впровадження зазначеного світового стандарту в столицях ЄС для подальшого планового впровадження системи міського енергоменеджменту в Києві на основі окремої цільової програми. Результатом такої програми стане уніфікація структури Головного управління енергетики, енергоефективності та енергозбереження у відповідності до вимог стандарту з перерозподілом функцій реалізації енергетичної політики міста, розвитку та модернізації, експлуатації та обслуговування. Доцільно вивчити досвід ЄС і питання створення Київського енергетичного агентства і комунальної ЕСКО в рамках політики розвитку державно-приватного партнерства в енергетичному секторі Києва.

Зміни в будівельних нормах і правилах. Синхронізація нормативних вимог до енергоефективності будівель з європейськими, шляхом введення в дію Київських міських будівельних норм дозволить залучити значні кошти інвесторів в сектор новобудови і заблокує будівництво енергонеефективних будівель на території Києва. Так, наприклад, для Москви окремо розроблені Московські міські будівельні норми (ММБН), що визначають показники енергоефективності будівель. Москва є єдиним в СНД містом, де вже затвердили для нового будівництва стандарт енергоефективного будинку з питомою нормою споживання - 15 кВт*год /м² на рік.

Рисунок 6.2. Пропоновані бюджетні програми для подолання політичного бар'єру

Пропонований склад «м'яких» заходів для подолання інвестиційного бар'єру

Відмова від підготовки планів розвитку і програм за радянськими методиками, що не мають економічних обґрунтувань. Перехід на підготовку цільових ТЕО і бізнес - планів за методиками європейських банків за ключовими проектними напрямками модернізації. Всі існуючі плани і програми енергоефективної модернізації Києва не мають економічних обґрунтувань, що не дозволяє залучити ресурси західних банків та інвесторів. Великою помилкою, що склалася за 20 останніх років практики планування та бюджетування, є опора тільки на ресурси місцевого та централізованого бюджету, що призводить до «проїдання» грошей.

Перехід на бюджетне фінансування програм енергоефективної модернізації бюджетної сфери Києва на основі прямих кількісних показників ефективності цих програм. Абстрактні показники енергетичної ефективності в питомому або непрямому вигляді не дозволяють виміряти ефективність використання бюджетних коштів, що виділяються щорічно на цілі енергозбереження. Пропонується змінити принципи бюджетної політики виключивши подібне фінансування взагалі. На зміну безцільному фінансуванню пропонується перехід на бюджетне фінансування програм, які відповідають стратегічним довгостроковим цілям на основі прямих кількісних показників ефективності цих програм.

Стимулювання залучення коштів інвесторів та зовнішніх позик для енергоефективної модернізації бюджетної сфери Києва. Основою існуючих програм енергетичної ефективності міста є пряме бюджетне фінансування. Такий підхід не дозволяє здійснити глибоку модернізацію будівель закладів бюджетної сфери в найближчі десятиліття через обмеженість бюджетних коштів. Пропонується перейти в основі фінансування бюджетних програм енергоефективної модернізації на банківські кредити або на залучення коштів інвесторів з поверненням інвестицій з фактично одержуваної економії в платежах за енергоресурси. При цьому пряме бюджетне фінансування використовується як додатко-

вий ресурс, який поліпшує економічні показники проектів.

Зміна тарифної політики з використанням інвестиційної складової для фінансування довгострокових інвестпроектів модернізації будівель і системи централізованого теплопостачання. В умовах недосконалої законодавчої бази та відсутності гарантій повернення позик цей метод є єдиною можливістю залучення значного банківського капіталу на структурну модернізацію комунальної інфраструктури.

Підготовка та реалізація програми сертифікації старих і нових бюджетних та житлових будівель Києва за європейськими нормативами. Програма ДИСПЛЕЙ - програма енергоефективної сертифікації будівель в містах Європи є гарним прикладом, який ілюструє ефективність «м'яких» заходів на Заході. Проведення простого енергоаудиту масивів будівель цілих міст і поява на стінах будівель кольорових табличок із зазначенням приналежності будівлі до одного з 7 класів енергетичної ефективності швидко розділило будівлі міст Європи на «теплі» і «холодні» будівлі. На ринку нерухомості холодні будівлі впали в ціні в 2-3 рази, теплі відповідно зросли в ціні. Програма ДИСПЛЕЙ справила на західних ринках нерухомості великі зміни, стимулюючи власників будівель до їх енергоефективної модернізації. Таким чином, невеликі бюджетні кошти стимулювали залучення десятків мільярдів євро для тисяч інвесторів і мільйонів громадян у енергоефективну модернізацію сотень тисяч будівель, створивши новий внутрішній ринок для європейських країн і збільшивши, в кінцевому результаті, бюджетні надходження.

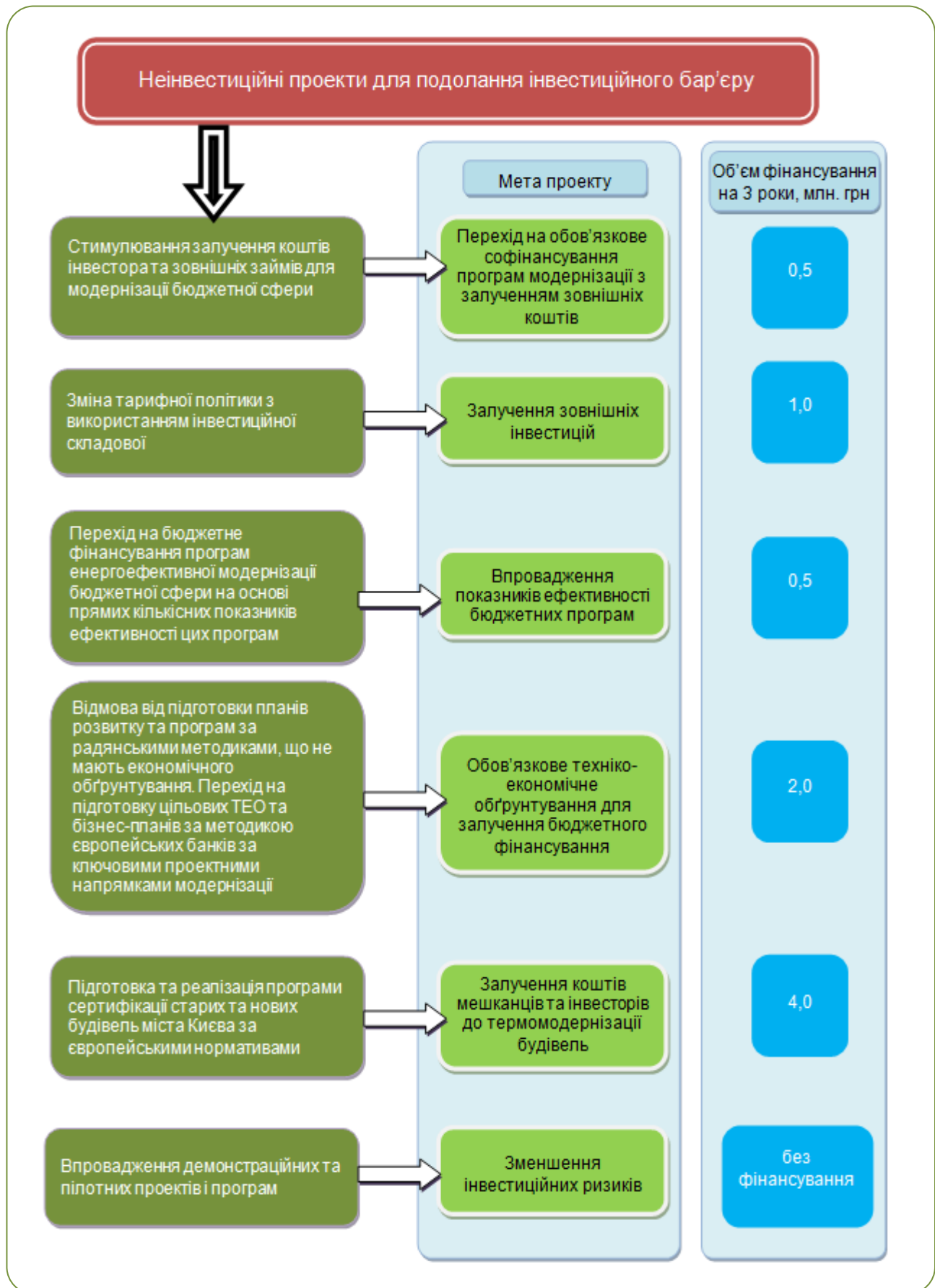
Впровадження демонстраційних і пілотних проектів та програм. Для масштабного відпрацювання технічних рішень і фінансових схем проектів глибокої модернізації будівель і системи теплопостачання Києва пропонується здійснити наступні пілотні проекти - «Енергоефективний квартал», «Енергоефективна школа», «Енергоефективний садок», «Енергопасивний будинок».

РОЗДІЛ 6. Неінвестиційні проекти (м'які заходи)

Рисунок 6.3. Пропоновані неінвестиційні проекти для подолання інвестиційного бар'єру

Запропонований склад «м'яких» заходів для подолання інформаційного бар'єру

Впровадження 2-річної програми з підготовки керівників районних в місті Києві державних адміністрацій, структурних підрозділів КМДА, закладів бюджетної сфери. Метою навчання та результатом мають стати підготовлені локальні програми енергозбереження і модернізації в підвідомчих секторах навчених керівників.

Розвиток інформаційного порталу КП ГЮЦ для моніторингу стану кожної будівлі, закладу бюджетної сфери Києва. В даний час на базі КП ГЮЦ КМДА створена потужна платформа з використанням середовища Інтернет для подібного порталу. Необхідна 3-річна бюджетна програма розвитку ресурсу до загальноміського порталу, що обслуговує всі будівлі районних в місті Києві державних адміністрацій, структурних підрозділів КМДА, комунальних підприємств, підприємств комунальної теплоенергетики та житлових будівель.

Впровадження міської 3-річної PR - компанії для ЗМІ та мешканців міста Києва з метою формування енергоефективних стереотипів поведінки (ощадливого ставлення до використання паливно-енергетичних ресурсів), об'єктивної самооцінки та оцінки дій влади щодо розвитку Києва, створення еталонів енергетичної ефективності в медицині, освіті, культурі, житлових масивах, комерційних

підприємствах. Формування іміджу лідерів бізнесу і влади в сфері енергоефективності в очах населення міста, якісна зміна ставлення городян до заощадження енергії та охорони навколишнього середовища.

Впровадження довгострокових навчальних програм енергоефективності для закладів освіти. Цільові навчальні програми енергоефективності впроваджуються з метою зміни мотивації і поведінки підростаючого покоління, створення нових стереотипів ставлення до втрат енергії, пропаганди «зеленого» суспільства, «зеленого» способу життя, що дозволяє при порівняно невеликих бюджетних витратах на добровільній основі знижувати потребу в енергії широкими верствами населення.

Створення Київської бібліотеки енергозбереження загальнодоступною для всіх киян на спеціальному інтернет-порталі. Відомим прикладом масової енергонеефективної поведінки є встановлення металопластикових вікон із звичайним склом. При цьому незначне подорожчання зі встановленням енергоефективного склопакета замість звичайного зменшує втрати тепла через вікна на 70 %. Створення популярної та доступної для всіх киян бібліотеки енергозбереження сприятиме добровільному обмеженню споживання енергії в побуті, створення стереотипів енергоефективної поведінки населення та використання тільки енергоефективного побутового обладнання.

РОЗДІЛ 6. Неінвестиційні проекти (м'які заходи)

Рисунок 6.4. Пропоновані бюджетні програми для подолання інформаційного бар'єру

